

3020000 Paritair Comité voor het hotelbedrijf

Eindejaarspremie.....	1
Vakantiegeld	2
Anciënniteit	8
Ecocheques/maaltijdcheques	9
Aanvullend pensioen.....	9
Premie voor nachtwerk	9
Premie voor zondagwerk en wettelijke feestdagen	13
Overuren.....	13
Flexibiliteitstoeslag	14
Foaien.....	14
Medisch attest.....	21
Vervoer	21
Fietsvergoeding.....	21
Werkuniformen	21

*De hierna vermelde CAO's kunnen geraadpleegd worden op de site van de FOD WASO : <http://www.werk.belgie.be/searchCAO.aspx?id=4708>
Aangezien de site geen CAO's van vóór 1999 toont, wordt de tekst van de oudere CAO's in deze fiche opgenomen.*

Eindejaarspremie

CAO van 27 juli 2010 (101.764), laatst gewijzigd door de CAO's van 15 maart 2018 (145.934) en van 27 juni 2018 (146.639)

Wijziging en coördinatie van de arbeidsovereenkomsten tot toekenning van een eindejaarspremie

Alle artikels, behalve artikel 9 punt 1.

Art. 9 punt 15 word vervangen door de CAO **110.550** vanaf 28 juni 2012;

Art. 13 word vervangen door de CAO **112.315** vanaf 19 november 2012;

Punt 22 word aan artikel 9 toegevoegd door de CAO **120.384** vanaf 1 januari 2014;

Verschillende aanpassingen aan art. 3 § 1, 7bis, 9 punt 10a en 10b door CAO **131.299** vanaf 1 januari 2016;

Art. 9 punt 10 a en 10 b gewijzigd door CAO **136.880** vanaf 1 december 2016;

Art. 9 punt 1 word opgeheven, art. 4 ter ingevoegd en art. 5 aangevuld door CAO **145.934** vanaf 1 januari 2018;
Art. 12 word aangevuld door CAO **146.639** vanaf 1 januari 2018.
Geldigheidsduur: 1 januari 2011 voor onbepaalde duur.

CAO van 20 december 2017 (144.844)
Vaststelling van de statuten van het Waarborg – en Sociaal Fonds voor de hotel -, restaurant -, café - en aanverwante bedrijven
Art. 1, 2, 3 §§ 4 en 5, art. 14 tot 26.
Geldigheidsduur: 1 oktober 2017 voor onbepaalde duur.

Vakantiegeld

CAO van 9 mei 1972 (1.462)
Toekenning van 2 bijkomende vakantiedagen (eerste derde van de vierde vakantieweek)
Alle artikels + bijlage.
Geldigheidsduur: 1 januari 1972 tot 31 december 1972 en stilzwijgend verlengd per jaar op 1 januari.

I.- Toepassingsgebied

Artikel 1. – De huidige collectieve arbeidsovereenkomst is van toepassing op de werkgevers en op het werkliden – en bediendenpersoneel van de ondernemingen die onder het Nationaal Paritair comité voor het hotelbedrijf ressorteren.

II. - Duur van de bijkomende vakantie.

Art. 2.- De duur van de bijkomende vakantie, toe te kennen in 1972 wordt bepaald in verhouding tot de duur van de vakantie waarop de werknemer in 1972 recht heeft krachtens de wettelijke beschikkingen.
De berekening van de duur van de bijkomende vakantie zal gebeuren volgens tabel in bijlage.

Art. 3. – De bijkomende vakantie mag genomen worden tussen de 1^e januari en de 31ste december van het jaar, onder dezelfde toekenningsvoorwaarden als deze vastgesteld door de wetten en besluiten inzake de jaarlijkse vakantie voor loonarbeiders.

Art. 4. – De werknemers, die hetzij krachtens een beslissing van de werkgever, hetzij krachtens een overeenkomst afgesloten op het vlak van de onderneming, reeds

bijkomende vakantiedagen genieten die minstens gelijk zijn aan deze die door de huidige overeenkomst voorzien worden, kunnen niet automatisch van de toepassing van de beschikkingen van bovengenoemd artikel. 2 genieten.

III. - Betalingsmodaliteiten

A. Regeling voor arbeiders.

I. Bestendig werkliedenpersoneel:

Art. 5. – De uitbetaling van het vakantiegeld voor het eerste derde van de vierde vakantieweek is verschuldigd door de werkgever aan de werklieden en werksters die aan de twee volgende voorwaarden voldoen:

1° recht hebben op het gewoon vakantiegeld

2° op 30 juni 1972, werkelijk in dienst zijn van de onderneming, of zich op deze datum in een periode van werkonderbreking bevinden, die wordt gelijkgesteld met effectieve arbeid, op grond van de reglementering op de jaarlijkse vakantie.

Voor het personeel met vast loon, het keukenpersoneel en het personeel met bedieningspercentage of met fooien beloond, gebeurt deze betaling te zamen met de eerste uitbetaling van loon die volgt op 30 juni hetzij uiterlijk op 15 juli, in zoverre de werkgever kennis heeft van de vakantietitels op grond waarvan het vakantiegeld voor het eerste derde van de vierde vakantieweek wordt berekend.

In het tegenovergestelde geval, betaalt de werkgever het vakantiegeld voor het eerste derde van de vierde vakantieweek tijdens de eerste uitbetaling van loon volgend op de dag waarop hij kennis heeft gekregen van het bedrag van de vakantietitels uitgegeven door het vakantiefonds.

Bovendien, kunnen de werkmans of werkster die tewerkgesteld zijn geweest gedurende het jaar in de loop waarvan de vakantie genomen wordt, doch die op 30 juni, hetzij sinds minder dan 1 maand volledig en onvrijwillig werkloos, hetzij gepensioneerd zijn, van hun laatste werkgever het bedrag van het vakantiegeld voor het eerste derde van de vierde vakantieweek vorderen.

De rechthebbenden van de werklieden en werksters die voor 1 juli 1972 overleden zijn en die na 31 december 1970, effectieve arbeidsprestaties hebben verricht, of die zich na deze laatste datum in een periode van werkonderbreking bevonden die op grond van de reglementering op de jaarlijkse vakantie met effectieve arbeid wordt

gelijkgesteld, hebben, ten laste van de laatste werkgever recht op het vakantiegeld voor het eerste derde van de vierde vakantieweek.

Art. 6. – De werkgever zal – op grond van het netto vakantiegeld dat door de werknemer geïnd werd – het brutobedrag van de verschuldigde vergoeding krachtens de huidige overeenkomst voor de toekenning, in 1972, van een derde van de vierde vakantieweek, als volgt bepalen:

(+) A.V. 4 W,72 = NbV X 6,173/100

II. Seizoenarbeiders en extra's:

Art. 7. – De werkmans of werksters, tewerkgesteld als seizoenarbeider of extra, hebben recht op het vakantiegeld voor het eerste derde van de vierde vakantieweek.

Art. 8. – Als betaling ontvangen zij van de werkgever voor elke gewerkte dag in 1972 een bedrag gelijk aan 2/3 t.h. hetzij 0,67 % van het forfaitaire loon dat in aanmerking wordt genomen voor de berekening van de bijdragen voor sociale zekerheid, wanneer het werknemers betreft met dienstpercentage of fooien beloond en een bedrag van 2/3 t.h. hetzij 0,67 % van het werkelijk loon in 1972, wanneer het werknemers met vast loon betreft.

Deze bedragen zijn in meerdering te brengen van de ontvangen dienstpercentages, fooien of lonen.

B. Regeling voor de bedienden

I. Tijdens de uitvoering van het contract:

Art. 9. – De werkgever zal in 1972 aan de bediende de normale bezoldiging betalen voor de maand waarin deze zijn bijkomende vakantie heeft genomen.

II. Bij het einde van het contract:

Art. 10. – Vanaf 1 januari 1972 betaalt de werkgever aan de bediende die onder de wapens wordt geroepen of wanneer zijn contract een einde neemt, een aanvullend bedrag bij datgene voorzien bij de reglementaire bepalingen. Dit bedrag is gelijk aan 2/3 t.h. hetzij 0,67% van de wedden (werkelijke of fictieve) die hij tijdens het jaar 1971 bij hem heeft verdiend, ingeval de bediende in 1972 nog geen vakantie heeft genomen.

Bovendien vermeldt de werkgever in het attest dat hij aan de bediende ingevolge de reglementaire bepalingen moet overhandigen, het bedrag dat betaald is in aanvulling van datgene verschuldigd op grond van de wettelijke of reglementaire bepalingen.

IV. Inwerkingtreding

Art 11 Deze collectieve arbeidsovereenkomst heeft uitwerking op 1 januari 1972 en houdt op van kracht te zijn op 1.1.1973.

Na 1 januari 1973 zal op de eerste januari van ieder jaar, de huidige overeenkomst stilzwijgend verlengd worden voor één jaar.

(+) A.V. 4W,72 = afkorting voor het brutobedrag van de aanvullende vergoeding verschuldigd in 1972 voor de toekenning van het eerste derde van de vierde vakantieweek.

NbV = afkorting voor het nettobedrag van het wettelijke vakantiegeld dat door de werknemer bij de Vakantiekas geïnd wordt.

JAARLIJKSE VAKANTIE 1972				BIJLAGE			
I. - WERKLIEDEN							
Wekelijks arbeidstelsel verdeeld over 6 dagen							
Aantal werkdagen gepresteerd gedurende dienstjaar vakantie 1971		Wettelijke duur in werkdagen van jaarlijkse vakantie 1972		Aantal supplementaire vakantiedagen toepasselijk volgens interprofessioneel akkoord 15.6.71		Vakantie 1972 in werkdagen	
meer dan 275		18		2		20	
261 tot 275		17		2		19	
246 tot 260		16		2		18	
231 tot 245		15		2		17	
216 tot 230		14		1 1/2		15 1/2	
201 tot 215		13		1 1/2		14 1/2	
186 tot 200		12		1 1/2		13 1/2	
171 tot 185		11		1 1/2		12 1/2	
156 tot 170		10		1		11	
141 tot 155		9		1		10	
126 tot 140		8		1		9	
111 tot 125		7		1		8	
96 tot 110		6		1/2		6 1/2	
81 tot 95		5		1/2		5 1/2	
66 tot 80		4		1/2		4 1/2	
51 tot 65		3		1/2		3 1/2	
36 tot 50		2		0		2	
21 tot 35		1		0		1	
1 tot 20		0		0		0	

JAARLIJKSE VAKANTIE 1972				
I. WERKLIEDEN				
Wekelijks arbeidsstelsel verdeeld over 5 dagen				
Aantal werkdagen gepresteerd gedurende dienstjaar vakantie	Wettelijke duur in werkdagen van jaarlijkse vakantie 1972	Aantal gewone inactiviteitsdagen te voegen bij wettelijke duur	Aantal supplementaire vakantiedagen toepasselijk in 1972 volgens inter-professioneel akkoord 15.6.71	Vakantie 1972 in werkdagen en gewone inactiviteitsdagen
meer dan 229	15	3	2	20
217 tot 229	15	2	2	19
205 tot 216	14	2	2	18
192 tot 204	13	2	2	17
180 tot 191	12	2	1 1/2	15 1/2
167 tot 179	11	2	1 1/2	14 1/2
155 tot 166	10	2	1 1/2	13 1/2
142 tot 154	10	1	1 1/2	12 1/2
130 tot 141	9	1	1	11
117 tot 129	8	1	1	10
105 tot 116	7	1	1	9
92 tot 104	6	1	1	8
80 tot 91	5	1	1/2	6 1/2
67 tot 79	5	0	1/2	5 1/2
55 tot 66	4	0	1/2	4 1/2
42 tot 54	3	0	1/2	3 1/2
30 tot 41	2	0	0	2
17 tot 29	1	0	0	1
1 tot 16	0	0	0	0

JAARLIJKSE VAKANTIE 1972				
II. BEDIENDEN				
Aantal gepresteerde maanden in 1971	Wettelijke duur in dagen van jaarlijkse vakantie in 1972	Aantal supplementaire vakantiedagen toepasselijk volgens interprofessioneel akkoord	Vakantie 1972 in werkdagen	
12	18	2	20	
11	16 1/2	2	18 1/2	
10	15	2	17	
9	13 1/2	1 1/2	15	
8	12	1 1/2	13 1/2	
7	10 1/2	1	11 1/2	
6	9	1	10	
5	7 1/2	1	8 1/2	
4	6	1/2	6 1/2	
3	4 1/2	1/2	5	
2	3	1/2	3 1/2	
1	1 1/2		1 1/2	

Anciënniteit

CAO van 11 februari 2008 (87.298), gewijzigd door de CAO van 15 mei 2008 (88.695)

Vaststelling van de minimumlonen in de horecasector

Artikels 1, 2, 11 tot 13, in artikel 12, laatste alinea, vervangt CAO van 15 mei 2008 (88.695) het cijfer "2 560" door het cijfer "1 300", vanaf 1 oktober 2007, 15 en 17.

Geldigheidsduur: 1 oktober 2007 voor onbepaalde duur.

Ecocheques/maaltijdcheques

(invulling door onderneming)

CAO van 27 juni 2018 (146.640)

Koopkracht van de werknemers (in verlenging van het protocolakkoord 2009 – 2010)

Alle artikels.

Geldigheidsduur: 1 januari 2018 voor onbepaalde duur.

Aanvullend pensioen

CAO van 28 juni 2012 (110.552), laatst gewijzigd door de CAO van 13 juni 2016 (134.350)

Invoering van het sociaal sectoraal pensioenstelsel

Artikels 1 tot 9, 12.1 en 13.3 + bijlage 3.

Artikels 4.2, 4.3.1, 4.4.1, 4.5.1 en 5.1.1 worden vervangen door de CAO 112.307 vanaf 26 september 2012.

Artikel 9 wordt vervangen door de **CAO 112.313** vanaf 11 oktober 2012.

Artikel 3.1.14 wordt vervangen door de **CAO 120.393** vanaf 1 januari 2014.

Artikel 18.2 van bijlage 3 wordt gewijzigd door **CAO 134.350** vanaf 25 april 2016.

De termen “de eindleeftijd” en “de einddatum” zijn vervangen door “de pensioenleeftijd” in de CAO (Gewijzigd door **CAO 150.217** vanaf 1 januari 2019).

De termen “de eindleeftijd” “de normale eindleeftijd” en “de einddatum” zijn vervangen door “de pensioenleeftijd” in de bijlagen (Gewijzigd door **CAO 150.217** vanaf 1 januari 2019).

Punten 3.1.2, 3.1.14, 5.2.2, worden gewijzigd door **CAO 150.217** vanaf 1 januari 2019.

Bijlage 3, punten 3, 4, 7.1, 7.2, 7.3, 9, 18.2, 19 en 20, en bijlage 4, punten 3 en 12 worden gewijzigd door **CAO 150.217** vanaf 1 januari 2019

Geldigheidsduur: 1 juli 2012 voor onbepaalde duur.

CAO van 20 december 2017 (144.844)

Vaststelling van de statuten van het Waarborg – en Sociaal Fonds voor de hotel -, restaurant -, café - en aanverwante bedrijven

Art. 1, 2, 3 § 10.

Geldigheidsduur: 1 oktober 2017 voor onbepaalde duur.

Premie voor nachtwerk

CAO van 9 december 1998 (49.956), gewijzigd door de CAO's van 27 augustus 2001 (58.950), 30 juni 2003 (67.736) en 23 oktober 2007 (85.834)

Vaststelling van de arbeids – en loonsvoorwaarden voor de werknemers die arbeidsprestaties leveren tussen 24 uur en 5 uur

Alle artikels.

Art. 4 gewijzigd door de CAO van 30 juni 2003 (67.736) vanaf 1 juli 2003;

Art. 5 gewijzigd door de CAO van 27 augustus 2001 (58.950) vanaf 1 juli 2001;

Art. 7 gewijzigd door de CAO van 23 oktober 2007 (85.834) vanaf 1 januari 2008.

Geldigheidsduur: 1 april 1998 voor onbepaalde duur.

Art. 1 Deze collectieve arbeidsovereenkomst is van toepassing op de werkgevers en de werknemers die ressorteren onder het Paritair Comité voor het Hotelbedrijf. Voor de toepassing van deze collectieve arbeidsovereenkomst wordt onder "werknemer" verstaan de mannelijke en vrouwelijke werknemers.

Art. 2 Voor de toepassing van onderhavige collectieve arbeidsovereenkomst wordt verstaan onder:

1° nachtarbeid : alle arbeid, verricht gedurende een tijdsruimte van tenminste zeven achtereenvolgende uren, waarin begrepen de periode tussen 24 uur en 5 uur 's morgens zoals bepaald in de wet van 3 april 1997 houdende instemming met het Verdrag nr 171 betreffende nachtarbeid.

2° nachtarbeider : de werknemer die in uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst of Een uurrooster zoals voorzien in het arbeidsreglement meer dan 51 % van zijn arbeidstijd presteert tussen 24 uur en 5 uur 's morgens.

3° arbeidsregeling met nachtprestaties : een werknemer die onder andere arbeidsprestaties levert tussen 24 uur en voor 5 uur 's morgens.

4° wet : de wet van 3 april 1997 houdende instemming met het Verdrag nr 171 betreffende nachtarbeid.

Art. 3 De begeleidende maatregelen zoals voorzien in de artikelen 4 tot en met 7 van de wet zijn enkel van toepassing op de werknemers die nachtarbeid verrichten en de nachtarbeiders zoals gedefinieerd in artikel 2, 1° en 2° van onderhavige collectieve arbeidsovereenkomst.

Art. 4. In uitvoering van artikel 8 van de wet hebben de werknemers, bedoeld in artikelen 2, 3° van onderhavige collectieve arbeidsovereenkomst en die vergoed worden op basis van een vast uur- of maandloon of die vergoed worden op basis van een dienstpercentage, recht op een loontoeslag van 0,98 EUR per uur en dit voor alle arbeidsuren gepresteerd tussen middernacht en vijf uur 's morgens."

(Art. 4 werd vervangen door de bepalingen van de CAO van 30 juni 2003 (67.736) vanaf 1 juli 2003.)

Art. 5. § 1. De loontoeslag zoals gedefinieerd in artikel 4 wordt enkel toegekend voor prestaties die geen recht geven op een loontoeslag zoals bepaald in artikel 29 van de arbeidswet van 16 maart 1971 (Belgisch Staatsblad van 30 maart 1971).

§ 2. De loontoeslag zoals gedefinieerd in artikel 4 wordt niet toegekend voor arbeidsprestaties die recht geven op een premie zoals bepaald in de collectieve arbeidsovereenkomst van 27 augustus 2001, gesloten in het Paritair Comité voor het hotelbedrijf, tot toekenning van een premie voor arbeidsprestaties op zon- en wettelijke feestdagen.

Indien de loontoeslag groter is dan deze premie, dan is enkel het verschil tussen de premie en de loontoeslag verschuldigd."

(Art. 5 werd vervangen door de bepalingen van de CAO van 27 augustus 2001 (58.950) vanaf 1 juli 2001.)

Art. 6 In afwijking van de collectieve arbeidsovereenkomst afgesloten in het Paritair Comité voor het hotelbedrijf van 25 juni 1997 in verband met de bekendmaking van de variabele werkroosters voor deeltijdse werknemers zullen de variabele werkroosters die een arbeidsregeling met nachtprestaties voorziet voor de werknemers tenminste 5 werkdagen vooraf door aanplakking van een gedateerd bericht ter kennis gebracht worden van de werknemers in de lokalen van de onderneming op de plaats bedoeld bij artikel 15 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen.

Art. 7. Op 1 januari van elk jaar zal de loontoeslag zoals vermeld in artikel 4 van onderhavige collectieve arbeidsovereenkomst aangepast worden in functie van de reële evolutie van het viermaandelijks gemiddelde van het gezondheidsindexcijfer van de laatste 12 maanden (november jaar -1 tegenover november jaar -2).

Het quotiënt dat bekomen wordt door de deling van het bedoelde indexcijfer van november jaar -1 en dat van november jaar -2, vermeldt 5 decimalen en wordt afgerond naar het hoger cijfer indien het zesde decimaal gelijk is aan of groter is dan vijf.

De aangepaste loontoeslag wordt afgerond op 4 decimalen na de komma. Wanneer het vijfde decimaal lager is dan 5, wordt er geen rekening mee gehouden. Wanneer het vijfde decimaal gelijk is aan of hoger is dan 5, wordt het af te ronden decimaal met een eenheid verhoogd."

(Art. 7 werd vervangen door de bepalingen van de CAO van 23 oktober 2007 (85.834) vanaf 1 januari 2008)

Art. 8 Jeugdige werknemers ouder dan zestien jaar mogen in ondernemingen die ressorteren onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf tewerkgesteld worden tot 23 uur.

De werkgever die van deze afwijking wenst gebruik te maken brengt dit schriftelijk ter kennis van de inspecteur - districtshoofd van de inspectie der sociale wetten in wiens ambtsgebied de onderneming gelegen is.

Art. 9 a. Voor de werknemers onderworpen aan een arbeidsregeling zoals gedefinieerd in art.2, 3° van onderhavige collectieve arbeidsovereenkomst die bij het beëindigen van hun dagtaak niet meer beschikken over een openbaar vervoermiddel of een eigen vervoermiddel of de mogelijkheid tot carpoolen om hun verblijfplaats te vervoegen, wanneer deze meer dan 5 km van de arbeidsplaats is verwijderd dient de werkgever te voorzien in hun vervoer of de werkelijke kosten op basis van een bewijsstuk te vergoeden.

b. Voor de jeugdige werknemers zoals bepaald in art. 8 van onderhavige collectieve arbeidsovereenkomst en die bij het beëindigen van hun dagtaak niet meer beschikken over een openbaar vervoermiddel om hun verblijfplaats te vervoegen, dient de werkgever te voorzien in hun vervoer of de werkelijke kosten op basis van een bewijsstuk te vergoeden.

Art 10 In de ondernemingen waar op het ogenblik van het in voege treden van onderhavige collectieve arbeidsovereenkomst, reeds gunstiger voorwaarden aan de werknemers worden toegekend dan deze bepaald in artikel 4, blijven deze gehandhaafd.

Art. 11 Deze collectieve arbeidsovereenkomst vervangt :

A. Vanaf de datum van haar inwerkingtreding

1° Het Koninklijk Besluit van 24.12.1968 tot vaststelling van maatregelen ter uitvoering van het koninklijk besluit nr. 40 van 24 oktober 1967 betreffende de vrouwenarbeid;

2° Het Koninklijk besluit van 5.10.73 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 12.04.73 gesloten in het Paritair Comité voor het hotelbedrijf tot wijziging van de beslissing van 15.6.1966 gewijzigd bij de collectieve arbeidsovereenkomsten van 23.4.70 en 9.5.72 van hetzelfde Paritair

Comité respectievelijk algemeen verbindend verklaard bij Koninklijk besluit van 9.9.67, 10.7.70 en 21.9.72 betreffende de arbeidsvoorwaarden van sommige categorieën van werknemers en de collectieve arbeidsovereenkomst van 14.5.68 algemeen verbindend verklaard door het koninklijk besluit van 23.1.69;

3° Het Koninklijk besluit van 6.2.1974 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 9.5.1972 betreffende nachtarbeid van jeugdige werknemers.

4° de collectieve arbeidsovereenkomst van 31 maart 1998, gesloten in het paritair comité voor het hotelbedrijf tot vaststelling van de arbeids- en loonsvoorwaarden voor de werknemers die arbeidsprestaties leveren tussen 24 uur en 5 uur (48.572/C0/302).

B. Vanaf 1 januari 1999:

Het Koninklijk besluit van 30.10.1991 waarbij algemeen verbindend werd verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 27. 3.1991 tot vaststelling van een loontoeslag voor nachtprestaties.

Art. 12 Deze collectieve arbeidsovereenkomst treedt in werking op 1 april 1998. Zij wordt gesloten voor onbepaalde tijd .

Premie voor zondagwerk en wettelijke feestdagen

CAO van 23 oktober 2007 (85.833)

Toekenning van een premie voor arbeidsprestaties op zon – en wettelijke feestdagen

Alle artikels.

Geldigheidsduur: 1 juli 2008 voor onbepaalde duur.

Overuren

CAO van 12 april 1973 (2.001)

Toeslag bij overschrijding van de wekelijkse grenzen

Enig artikel.

Geldigheidsduur: 1 mei 1973 voor onbepaalde duur.

Het art': 4 van de beslissing van 15.6.66 van het N.P.C. voor het Hotelbedrijf, betreffende de arbeidsvoorwaarden van sommige categorieën van werknemers, gewijzigd bij de beslissing van 9.5.72 van het zelfde N.P.C., verbindend verklaard bij

K.B. van 21.9.72, bekendgemaakt in het B.S. van 9.11.72 dient als volgt gewijzigd te worden vanaf 1.5.73 ,

Art. 4. Wanneer gebruik wordt gemaakt van een afwijking krachtens art. 24 § 2, 1.° van de arbeidswet van 16.3.71, heeft de overschrijding van de wekelijkse grenzen van 48 uren of van 54 uren vanaf 1.5.73 van 47 uren of van 53 uren vanaf 1.5.74 en van 46 uren of van 52 uren vanaf 1.5.75, onverminderd de bepalingen van art. 29 van de hierbovenvermelde wet, de betaling tot gevolg, wat het personeel betreft dat met fooien of bedieningsgeld wordt bezoldigd van een minimumuurloon-toeslag, ten leste van de werkgever, van 51 pot. berekend op het forfaitair bedrag dat met het uitgeoefend beroep overeenstemt.

CAO van 27 augustus 2001 (58.943)

Toekenning van een overurenkrediet

Alle artikels.

Geldigheidsduur: 1 juli 2001 voor onbepaalde duur.

Flexibiliteitstoeslag

CAO van 29 september 2003 (69.007), gewijzigd door de CAO van 23 oktober 2007 (85.832)

Uitvoering van het protocolakkoord van 29 juni 2001, tot invoering van een flexibiliteitstoeslag in cateringbedrijven

Alle artikels, artikel 5 werd vervangen door de bepalingen van de CAO van 23 oktober 2007 (85.832) vanaf 1 januari 2008.

Geldigheidsduur: 1 oktober 2003 voor onbepaalde duur.

Fooien

CAO van 14 mei 1997 (44.969)

Vaststelling van de wijze waarop de ten behoeve van sommige werknemers overhandigde fooien of bedieningsgeld moeten worden verdeeld.

Alle artikels + bijlage.

Geldigheidsduur: 1 juli 1997 voor onbepaalde duur.

Artikel 1. Deze collectieve arbeidsovereenkomst is van toepassing op de werkgevers en op de werknemers en werkneemsters van de ondernemingen die ressorteren onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf, voor zover de werkgever

in de onderneming of bepaalde gedeelten van de onderneming een dienstpercentage int".

Art. 2 Wanneer de werkgever in de onderneming of bepaalde gedeelten van de onderneming een dienstpercentage int, kunnen alleen de hiernavolgende werknemers deelnemen aan de verdeling van het door de werkgever geïnd dienstpercentage.

A. Hotel:

de kruier, kamermeisje/-jongen, loopjongen/ boodschappenlo(o)p(st)er, voiturier, portier, conciërge, chef conciërge

B. Restaurant

de afruim(st)er, hulpkelner(in)-zaal, 1/2 rijleid(st)er restaurant, kelner(in) restaurant, rangkelner(in) restaurant, eerste rangkelner(in) restaurant, wijnkelner(in), assistent(e) maître d'hôtel restaurant, maître d'hôtel restaurant.

C. Banket

de hulpkelner(in) banket, banketkelner(in), 1/2 rijleid(st)er, rijleid(st)er, kelner(in) banket, eerste rangkelner(in) banket, assistent(e) maître d'hôtel banket, maître d'hôtel banket

D. Brasserie, taverne, bistro

de kelner(in) brasserie, taverne, bistro

E. Café

de kelner(in) café

F. Bar

de hulp barman/-meid, barman/-meid, verantwoordelijke barman

G. Roomservice

de hulp-étage-kelner(in), étage-kelner(in), assistent(e) maître d'hôtel roomservice, maître d'hôtel roomservice

De maître d'hôtel neemt slechts aan de verdeling deel voor zover hij werkelijk en regelmatig deelneemt aan de dienst door het opnemen van de bestelling, het samenstellen van het eetmaal, het bereiden of voorsnijden van de gerechten, het aanbevelen van de wijnen, en hij niet bevoegd is personeel aan te werven of te ontslaan zonder de tussenkomst van de werkgever.

Het aantal maîtres d'hôtel dat aan de verdeling deelneemt is beperkt tot:

- een maître d'hôtel voor drie tot en met zes kelners of kelnerinnen die aan de verdeling deelnemen;
- twee maîtres d'hôtel voor zeven tot en met twaalf kelners of kelnerinnen die aan de verdeling deelnemen en een bijkomende maître d'hôtel voor zes kelners of kelnerinnen, of breuk van zes, boven de twaalf kelners of kelnerinnen die aan de verdeling deelnemen.

Eén of meerdere maîtres d'hôtel mogen worden vervangen door hetzelfde aantal eerste rijleid(st)ers.

Om aan de verdeling te kunnen deelnemen moet de 1/2 rijleid(st)er van minstens drie jaar praktijk in het vak als hulpkelner(in)-zaal laten blijken en ten voile twintig jaar oud zijn.

Het aantal 1/2 rijleide(st)ers die aan de verdeling deelnemen mag het aantal rijleid(st)ers die aan de verdeling deelnemen niet overtreffen.

Art. 3. In de hotels, restaurants, banket, brasserie, taverne en bistro, café, bar en roomservice wordt de deelneming in de verdeling van het dienstpercentage vastgesteld zoals voorzien in bijlage.

De leeftijden vermeld in kolom "leeftijden" van de bijlage zijn de minimum leeftijden van toelating tot de overeenstemmende functie.

De verdeling van de fooien of van het afgehouden dienstpercentage houdt uitsluitend rekening met de werkelijke uitgeoefende functie, onafgezien de leeftijd waarop deze functie zou worden waargenomen door de werknemer en dit onverminderd de bepalingen opgenomen in het tweede lid van dit artikel, tenzij dit anders werd bedongen in de arbeidsovereenkomst.

Art. 4. De aangestelde toiletten, aangestelde kleedkamer en andere werknemers genieten over 't algemeen van afzonderlijke busstelsels met een deelneming in de verdeling vastgesteld zoals voorzien in bijlage.

Art 5. De verdeling van de fooien of van het afgehouden percentage moet minstens tweemaal per maand geschieden.

Art. 6. In de inrichtingen welke meer dan vijf personen tewerkstellen die aan de verdeling deelnemen, wij zen laatstgenoemden , bij geheime stemming, drie afgevaardigden aan om de verdelingsverrichtingen te controleren met één of meerdere afgevaardigden van de werkgever.

Art. 7. De werkgever houdt een boek bij voor het busstelsel of voor de verdeling. In dit boek schrijft de werkgever, minstens tweemaal in de week en per dag, het totaal cijfer in van de aan dienstpercentage onderworpen verkopen. De controle-afgevaardigde medeondertekenen tenminste tweemaal in de week en voor iedere dag het busstelselboek.

Bij de verdeling van de fooien of van het afgehouden percentage tekenen de controle-afgevaardigde voor akkoord.

Art. 8. Deze collectieve arbeidsovereenkomst vervangt de collectieve arbeidsovereenkomst van 8 januari 1981, gesloten in het Paritair Comité voor het hotelbedrijf, tot de vaststelling van de wijze waarop de ten behoeve van sommige werknemers overhandigde fooien of bedieningsgeld moeten worden verdeeld, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 17 augustus 1981.

Art. 9. Deze collectieve arbeidsovereenkomst treedt in werking op 1 juli 1997. Zij is gesloten voor een onbepaalde tijd.

Bijlage aan de collectieve arbeidsovereenkomst van 14 mei 1997 tot vaststelling van de wijze waarop de ten behoeve van sommige werknemers overhandigde fooien of bedieningsgeld moeten worden verdeeld.

RESTAURANT

FUNCTIES	LEEFTIJDEN	DELEN IN PCT.
loopjongen	15	55

loopjongen	16	62.5
hulpknecht-afruimer	17	70
hulpkelner-suite	18	77.5
hulpkelner-rijleider	19	85
¹ / ₂ rijleid(st)er restaurant	20	92.5
kelner(in) restaurant	21	100
rangelner(in) restaurant	21	100
eerste rangelner(in) rest.	22	110
wijnkelner(in)	22	110
assistent(e) maître d'hôtel restaurant		115
maître d'hôtel restaurant	23	125

BANKET

FUNCTIES	LEEFTIJDEN	DELEN IN PCT.
hulpkelner(in)-suite/banket	18	77.5
banketkelner(in)	19	85
'A rijleid(st)er banket	20	92.5
rijleid(st)er banket	21	100
kelner(in) banket	21	100
eerste rangelner(in) banket	22	110
assistent(e) maître d'hôtel banket		115
maître d'hôtel banket	23	125

BRASSERIE TAVERNE BISTRO

FUNCTIES	LEEFTIJDEN	DELEN IN PCT.
kelner(in) brasserie, taverne bistro	21	100

CAFE

FUNCTIES	LEEFTIJDEN	DELEN IN PCT.
kelner(in) café	21	100

BAR

FUNCTIES	LEEFTIJDEN	DELEN IN PCT.
hulp barman/-meid / hulp-knecht	18	77.5
hulp barman/-meid / hulp-knecht	20	92.5
barman/-meid	22	100
verantwoordelijke barman		110

HOTEL

FUNCTIES	LEEFTIJDEN	DELEN IN PCT.
loopjongen/-meisje	15	55
loopjongen/-meisje	16	62.5
loopjongen/-meisje / adj. chef loopjongen	17	70
chef loopjongen/-meisje	18	77.5
chef loopjongen/-meisje	19	85
chef loopjongen/-meisje	20	92.5
voiturier	-	100
portier	21	100
lamier	-	100
kamermeisje/-jongen	18	100
kamermeisje/-jongen	19	115
conciërge	21	130
chef concierge	23	150

ROOMSERVICE

FUNCTIES	LEEFTIJDEN	DELEN IN PCT.
hulp-étage-kelner(in)	18	95.5
étage-kelner(in)	-	115
assistent(e) oberkelner(in) roomservice		120
oberkelner(in) roomservice	23	125

ALLERLEI

FUNCTIES	LEEFTIJDEN	DELEN IN PCT.
aangestelde toiletten	-	100
aangestelde kleedkamer	-	100
andere werknemers	-	100

Medisch attest

CAO van 14 maart 2016 (133.459)

Medisch attest voor personen die in rechtstreeks contact komen met levensmiddelen

Alle artikels.

Geldigheidsduur: 1 januari 2016 voor onbepaalde duur.

Vervoer

CAO van 15 maart 2018 (146.019)

Financiële tegemoetkoming van de werkgever in de prijs van het vervoer van de werknemers.

Alle artikels + bijlage.

Geldigheidsduur: 1 januari 2018 voor onbepaalde duur.

Fietsvergoeding

CAO van 15 maart 2018 (146.019)

Financiële tegemoetkoming van de werkgever in de prijs van het vervoer van de werknemers.

Art. 1, 2 c, 4, 6, 7, 9 tot 12.

Geldigheidsduur: 1 januari 2018 voor onbepaalde duur.

Werkuniformen

CAO van 22 maart 1989 (22.596), gewijzigd door de CAO's van 25 juni 1997 (45.789) en van 23 oktober 2007 (85.824)

Werkuniformen

Alle artikels,

CAO 45.789 van 25 juni 1997 voegt een artikel 2 bis toe en vervangt art. 6 vanaf 14 mei 1997;

CAO 85.824 van 23 oktober 2007 wijzigt art. 4 vanaf 1 oktober 2007.

Geldigheidsduur: 1 april 1989 voor onbepaalde duur.

HOOFDSTUK I – Toepassingsgebied

Art. 1. Deze collectieve arbeidsovereenkomst is van toepassing op de werkgevers en op de werknemers en werkneemsters van de ondernemingen welke ressorteren onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf.

Deze collectieve arbeidsovereenkomst stemt overeen, onder andere, wat de werknemers betreft waarvan het beroep het dragen van een uniform vereist, met de

in artikel 103bis, 1, tweede lid, 4° van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming opgenomen uitzondering.

HOOFDSTUK II – Werkuniformen

Art .2. In overeenstemming met de tradities en de gebruiken van het hotelbedrijf, worden de werknemers', waarvan de functie het dragen van een uniform vereist, geacht te beschikken over de hierna opgesomde gestandaardiseerde werkuniformen cm hun beroep uit te oefenen:

A. Kokspersoneel

Man: witte jas en broek, genaamd "koksjas en -broek", in linnen of katoen, witte muts of kap, schort en halsdoek.

Vrouw : witte stofjas in linnen of katoen, witte muts, schort en halsdoek.

B. Zaalpersoneel

Oberkelner: Volledige klassieke zwarte rok, zwarte strik of klassieke zwarte smoking, zwarte strik zwarte schoenen en sokken.

Eerste rijleider, wijnkelner, rijleider en halve rijleider, limonadekelner:

Volledige klassieke zwarte rok, zwarte of witte strik, zwarte schoenen en sokken, of klassieke zwarte smoking, zwarte strik,, zwarte schoenen en sokken, of witte jas, zwarte broek, wit hemd, strik of das, zwarte schoenen en sokken, of witte jas van "limonadier", zwarte broek, zwarte schoenen en sokken, of wit hemd, zwarte strik, zwarte broek, zwarte schoenen en sokken.

Kelnerin u zwarte japon of blouse en zwarte rok, met witte schort van "kelnerin», effen kousen, zwarte schoenen.

Hulpjongen en leerjongen: witte jas van "limonadier" of witte spencer of witte jas met zwarte broek, zwarte schoenen en sokken.

Barman en helper:

Man: witte spencer of witte jas, met wit hemd en witte boord, zwarte das, zwarte broek, zwarte schoenen en sokken.

Vrouw: zoals de kelnerin.

C. Hotelpersoneel

1° Etages:

Kamermeisje: zwarte japon, witte schort van kamermeisje, zwarte schoenen en effen kousen.

Kamerknecht: zwarte broek, gestreept vestje (gilet) met zwarte mouwen, hemd met witte boord, zwart das, zwarte schoenen en sokken.

2° Hall-personeel:

Hoofd conciërge: zwarte geklede jas (redingote) snit "clef d'ôr", zwarte broek, vest, wit hemd,, witte boord, zwarte das, zwarte schoenen en sokken.

Bagagejongen: hetzij de uniform van de conciërge, hetzij de uniform van de kamerknecht.

Loopjongen : spencer of jas met gesloten kraag, met aangepaste broek, zwarte schoenen en sokken

Conciërge, liftjongen, chef-loopjongen en helper, rijtuigbegeleider: volledig pak, aangepaste broek, wit hemd met witte boord en zwarte das, zwarte schoenen en sokken.

D. Buffetpersoneel

Mannen: witte jas van "limonadier", zwarte broek, zwarte schoenen en sokken.

Vrouwen: witte stofjas.

E. Andere functies dan deze welke zijn opgenomen onder A,B,C en D.

Mannen: vest ("veston"), aangepaste broek, hemd met boord, schoenen en sokken.

Vrouwen : japon of blouse en rok, met schort, kousen en schoenen.

Art. 2bis Worden met gestandaardiseerde werkuniform gelijkgesteld, elk éénvormig werkuniform dat door de werkgever aan de werknemers wordt ter beschikking gesteld en opgelegd

(Art. 2 Bis toegevoegd door art.2 van de CAO van 25 juni 1997 (45.789), vanaf 14 mei 1997.)

Art .3 Om de eenvormigheid van de kledij te bewaren wordt de keuze van het type gestandaardiseerd uniform bepaald in de onderneming.

"Art. 4. Wanneer de werkgever de gestandaardiseerde uniformen niet levert en niet zorgt voor het onderhouden en wassen ervan, ontvangen de werknemers, die dit ten last nemen, de volgende vergoeding :

- 1,41 EUR per arbeidsdag, voor het leveren van de uniformen en
- 1,41 EUR per arbeidsdag, voor het onderhouden en wassen van de uniformen.

Wanneer de werkgever niet zorgt voor het onderhouden en wassen van de gelijkgestelde werkuniformen, ontvangen de werknemers, die dit ten laste nemen, de volgende vergoeding :

- 1,41 EUR per arbeidsdag, voor het onderhouden en wassen van de uniformen.

Het staat vast dat deze vergoedingen welke de terugbetaling van beroepslasten zijn, in generlei geval mogen worden beschouwd als loon; dientengevolge geven ze geen aanleiding tot het innen van bijdragen voor de sociale zekerheid en de bedrijfsvoorheffing.

Op 1 januari van elk jaar en voor de eerste keer op 1 januari 2008 worden deze vergoedingen geïndexeerd in functie van de reële evolutie van het viermaandelijks gemiddelde van het gezondheidsindexcijfer van de laatste 12 maanden (november jaar -1 tegenover november jaar -2).

Het quotiënt dat bekomen wordt door de deling van het bedoelde indexcijfer van november jaar -1 en dat van november jaar -2, vermeldt 5 decimalen en wordt afgerond naar het hoger cijfer indien het zesde decimaal gelijk is aan of groter is dan vijf.

De geïndexeerde vergoedingen worden afgerond op de onmiddellijk hogere eurocent wanneer de derde decimaal gelijk is aan of groter is dan vijf en op de onmiddellijk lagere eurocent wanneer de derde decimaal dit cijfer niet bereikt.

Bij wijze van overgangsmaatregel zal op 1 januari 2008 de indexering de reële evolutie omvatten tussen referte-index 104,77 (dit is het rekenkundig gemiddelde van het viermaandelijks gemiddelde van de gezondheidsindex van januari 2007 en dat van februari 2007) en het viermaandelijks gemiddelde van de gezondheidsindex van de maand november 2007.

Worden met gestandaardiseerde werkuniformen gelijkgesteld, elk éénvormig werkuniform dat door de werkgever aan de werknemers wordt ter beschikking gesteld en opgelegd.

(Art. 4 laatst gewijzigd door de bepalingen van de CAO van 23 oktober 2007 (85.824), vanaf 1 oktober 2007.)

Art., 5. Wanneer de werkgever een gestandaardiseerd uniform ter beschikking van de werknemers stelt zoals voorzien in artikel 2, met uitsluiting van de schoenen, sokken en effen kousen, en hij het onderhoud en de herstelling ervan verzekert en ze wast, dient hij de vergoeding voorzien in-het artikel 4 niet te betalen.

Art. 6. Het aanschaffen van de niet gestandaardiseerde en niet gelijkgestelde werkuniformen, waarvan het dragen aan de werknemers van de onderneming wordt opgelegd, valt volledig ten laste van de werkgever die het dragen ervan verplicht en die er het volledig eigendom over behoudt.

(Art. 6 gewijzigd door art.4 van de CAO van 25 juni 1997 (45.789), vanaf 14 mei 1997.)

Art.7. De verworven gunstiger toestanden welke de werknemers van sommige ondernemingen inzake werkuniformen op 1 april 1989 hebben, blijven gehandhaafd.

Art.8. Het dragen van werkuniformen buiten de diensturen is verboden.

Art .9 Deze collectieve arbeidsovereenkomst vervangt de collectieve arbeidsovereenkomst van 3 april 1987, bekrachtigd in het Paritair Comité voor het Hotelbedrijf op 5 mei 1987, betreffende de werkuniformen, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 30 maart 1988.

Art.10. Deze collectieve arbeidsovereenkomst treedt in werking op 1 april 1989. Ze wordt aangegaan voor een onbepaalde tijd.